

Apunts per al bon ús dels verbs *ésser* i *estar*

per Jaume Vallcorba i Rocosa

En català, per tal de fer l'ús adequat dels verbs *ésser* i *estar*, hem de distingir entre **dues menes de complements circumstancials de temps**:

- El **complement circumstancial de datació** (quan?), que demana *ésser*. Per exemple:

Demà a la tarda serà a Tarragona.

en què el circumstancial escrit amb cursiva especifica la data, fa la datació de quan em trobaré a Tarragona.

- El **complement circumstancial de durada** (quant?), que demana *estar*. Per exemple:

Ahir vaig *estar dues hores* al despatx.

on el quantitatiu *dues* determina la durada de l'estada al despatx.

Expliquem-ho més:

- Quan en una expressió que fa de complement circumstancial de temps no hi ha cap quantitatiu, sinó sols una datació, es confegeix sempre amb el verb *ésser*. Són exemples de circumstancial de datació: *aquesta tarda, demà al vespre, etc.*

Mireu-vos les següents frases de Santiago Rusiñol, i tingueu present que, sempre, des de Lull fins a ell, anant sense quantificador en el circumstancial de temps, foren escrites amb *ésser*:

- I per a tornar-se'n a Palma hi ha un altre medi segur: embarcar-se i s'hi *és de seguida* (Santiago Rusiñol, *L'illa de la calma*).
- És hora de despertar aquella estesa de mares... i *emportar-se-les... carregant amb les criatures, que no saben on són al matí o al vespre* (o. c., 1922).

– *Avui hi som i demà no hi som* (Santiago Rusiñol, 1907, *L'auca del senyor Esteve*).

– La casa que *a les hores de despatx* no hi *són*, no pot anar bé de cap manera (o. c., 1907).

– L'avi, el teu avi que *llavors serà* al cel... (o. c., 1907).

- Diferentment, si hi escau un circumstancial de temps que contingui un quantitatiu, l'oració es confegeix amb *estar* (d'aquí que hem de distingir bé entre circumstancials de datació i circumstancials de durada: els de durada sempre duen un quantitatiu!). Són exemples de circumstancials de durada: *tota la tarda, dues hores, uns quants dies, etc.*

També sempre, des de Lull fins a Santiago Rusiñol, les frases amb quantitatiu foren escrites amb el verb *estar*. Vegem-ne exemples:

– Els ocells no tenen gana i s'*estan dues o tres hores* a la punta d'una branca (Santiago Rusiñol, 1922, *L'illa de la calma*).

– Allí s'*estaria* a peu dret, encara que fos *un parell de mesos* (Santiago Rusiñol, o. c.).

– I aleshores tota la mainada camina al davant del carro, i quan troben algun forat s'hi encauen totes plegades, i allí s'*estan tota la tarda* (Santiago Rusiñol, 1907, *L'auca del senyor Esteve*).

– Amb *un any* o amb menys d'*un any d'estar* darrere el taulell... (Santiago Rusiñol, 1907, o. c.).

– ...fent-li comprendre que no podien *estar* allí ni *mica* d'estona perquè es feia fosc (Enric de Fuentes, 1899, *Estudis*).

– Després, acabat l'abonament, va *estar uns quants dies* sense veure'l (Enric de Fuentes, 1899, o. c.).♦

† Al meu article «Per què el castellà evolucionà de *ser* a *estar* i el català no ho ha fet», publicat al número 23 de LLENGUA NACIONAL, pàg. 13, al final de l'accepció 4, figuren més mitjans lingüístics que serveixen per a expressar una durada limitada i que, doncs, comporten l'ús de *estar*.